

EEA Grants

*Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska
Supported by grant from Iceland, Liechtenstein and Norway*

NAUČNÉ STŘEDISKO EKOLOGICKÉ VÝCHOVY Kladno – ČABÁRNA,
O.P.S

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ NATURE TO HUMAN, HUMAN TO NATURE

*Program: CZ02 - Biodiverzita a ekosystémové služby/ Monitorování a integrované plánování
a kontrola v životním prostředí/ Adaptace na změnu klimatu*

Programová oblast: PA 2 - Biodiverzita a ekosystémové služby

**Naučné středisko ekologické výchovy
Kladno – Čabárna, o.p.s.**

Dlouhodobě realizujeme:

- Ekologické výukové a pobytové programy pro MŠ, ZŠ, SŠ a spec. školy
- Přírodovědně zaměřené kroužky
- Akce pro rodiče s předškolními dětmi
- Vzdělávací a osvětové akce pro odbornou veřejnost
- Letní tábory a víkendová soustředění mládeže
- Soutěže pro děti a mládež
- Praxe a exkurze pro žáky a studenty
- Ekoporadenství a odbornou knihovnu
- Tvorbu a údržbu naučných stezek
- Údržbu lokalit přírodních památek a VKP
- Péči o živočichy v ZS Aves, zvířata v zookoutku a kladenské medvědy
- Tvorbu výukových pomůcek, tematických publikací, expozic, informačních ekologicky zaměřených materiálů
- Péči o areál CEV včetně údržby a využití pozemků v lokalitě Čabárna

**Naučné středisko ekologické výchovy
Kladno – Čabárna, o.p.s.**

Předchozí zkušenosti, realizace a zakázky:

- Krajské středisko EVVO pro severozápadní část Středočeského kraje
- Projekt ESF – Rozvoj sítě středisek EVVO Středočeského kraje
- Projekt ESF OPVK – Enviroprogram NSEV Kladno
- Projekt ESF OPVK IDV - Ecce homo ekolog
- Dotační tituly MŠMT pro NNO
- Akreditace pro vzdělávání pracovníků veřejné správy
- Členství v SSEV Pavučina
- Minigranty – OKD, Veolia, ČEZ, Vodafon, Alpiq aj.
- Propagační kampaně statutárního města Kladna na zacházení s odpady, údržbu zeleně, MA21

**Naučné středisko ekologické výchovy
Kladno – Čabárna, o.p.s.**

Naučné středisko ekologické výchovy Kladno – Čabárna, o.p.s.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

Celkové výdaje projektu 8 150 300 Kč

Výše grantu 7 335 270 Kč

Doba realizace 16.1.2015 – 28.2.2017

VÝSTUP PROJEKTU

Vytvoření a realizace nových environmentálních vzdělávacích programů, včetně tvorby nové interpretativní infrastruktury – naučné stezky.

CÍL PROJEKTU

- Nasměřovat účastníky vzdělávacích aktivit k cestám vedoucím k ochraně a zachování biologické rozmanitosti a podpoře ekosystémových služeb prostřednictvím tematických aktivit vycházejících ze znalostí aktuálních potřeb cílových skupin, dlouhodobé koncepce a zázemí ekocentra.
- Prohlubovat lásku a úctu k přírodě, chránit její rozmanitost a převzít svou odpovědnost za stav životního prostředí.

Problémy a rizika

- Nedostatek finančních prostředků mezi jednotlivými MO
(Výpůjčka od Statutárního města Kladna)
- Administrativní zátěž v rámci dokladování ekonomicky nejvýhodnějších nabídek a VZMR
- Krátká doba realizace x čerpání rozpočtu **(Prodloužení projektu)**
- Vytíženost autorů a lektorů, dlouhá doba od přípravy projektu po realizaci
(Úprava harmonogramu, vyhledání jiného autora)
- Nevhodně zvolené termíny **(Náhradní realizace bez problémů s účastí)**
- Někdy i velký zájem účastníků – omezené kapacity kurzů a workshopů
- Nepřehledný výkaz čerpání rozpočtu

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

Pozitiva a přínos projektu

- Prohloubení vlastních znalostí a dovedností
- Profesionalizace činnosti, aktivit i výstupů
- Zvýšení kreditu a konkurenceschopnosti mezi NNO a SEV
- Rozšíření povědomí o aktivitách v rámci celé republiky
- Prezentace na mezinárodní úrovni
- Vybavení ekocentra pomůckami, materiály, zařízením
- Rozšíření nabídky programů a činností
- Získání dalších klientů, rozšíření cílových skupin
- Potenciál pro udržitelnost projektu
- Kvalitní a unikátní prezentační a vzdělávací materiál, naučná stezka
- Zlepšení místních podmínek pro biodiverzitu
- Přenos informací do praxe účastníků
- Zájem klientů o další aktivity

Výstupy: min. 1670 osob přímí účastníci, 10 000 nepřímo v rámci produktů

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

Spolupráce a partnerství

- Projekt neměl partnera
- Spolupráce a součinnost při řešení dílčích aktivit – autoři, lektori, dodavatelé služeb
- Mezinárodní iniciativa pro navazování bilaterálních vztahů pro budoucí spolupráci
- Profesionální přístup a spolupráce s manažerským týmem MF
- Posílení interních vztahů
- Rozšíření týmu spolupracovníků a dalších profesních vazeb
- Ověření profesionality pro další partnerství

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

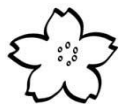

Klíčové aktivity projektu

- specifické oblasti pro cílové skupiny
- charakteristické aktivity ve vztahu k formě podpory biodiverzity
- odbornost koordinátora s vazbou na lektory a autory

KA1. Zvýšení povědomí o biodiverzitě a možnostech jejího rozvoje

KA2. Permakultura a přírodní zahrady

KA3. Ekologicky šetrné chovy

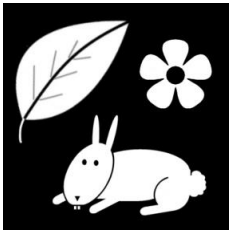
KA4. Záchranné stanice

KA5. Včelařství

KA6. Naučná stezka

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA1. Zvýšení povědomí o biodiverzitě
a možnostech jejího rozvoje

Koordinátor *Luděk Hora*

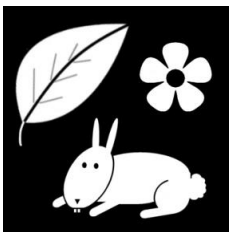
Cílem bylo demonstrovat význam přírody a její rozmanitosti pro naši existenci

Cílová skupina: děti a mládež, veřejnost

➤ **Ekologické výukové programy**

- EVP pro MŠ
„Příroda největší stavebnice“
- EVP pro ZŠ
„Co ovlivňuje rozmanitost přírody“
- EVP pro ZŠ, SŠ
„Včelařství – služba ekosystému“
- Výrobní dílny pro MŠ a ZŠ
„Výroba prvků podporujících biodiverzitu“

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

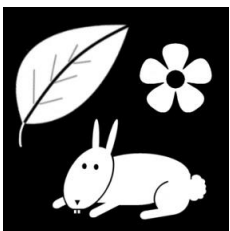
KA1. Zvýšení povědomí o biodiverzitě
a možnostech jejího rozvoje

➤ **Zájmové kroužky zaměřené na podporu biodiverzity**

- Netopýrci –od 6 do 10 let
- Netopýři –od 10 do 15 let
- Včelařský kroužek mládeže

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

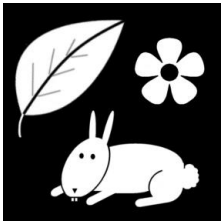
KA1. Zvýšení povědomí o biodiverzitě a možnostech jejího rozvoje

➤ Terénní vzdělávací kurzy pro SŠ

- ❑ Jarní kurz - lesní a luční biotopy –
Krušné hory
- ❑ Letní kurz - vodní a mokřadní biotopy
Skryje u Rakovníka

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

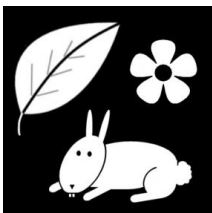
KA1. Zvýšení povědomí o biodiverzitě a možnostech jejího rozvoje

➤ Letní pobytový tábor - *Blata v Českém ráji*

Pojmem biodiverzita, způsoby monitorování výskytu živočichů a rostlin, možnosti zvyšování rozmanitosti, specifika biotopů.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA1. Zvýšení povědomí o biodiverzitě a možnostech jejího rozvoje

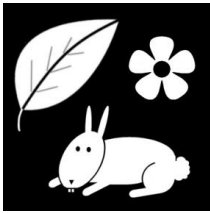

Cílová skupina - veřejnost

➤ Osvětové akce a workshopy – ekologicky významné dny

- Světový den zvířat
- Mezinárodní den ptačího zpěvu
- Den stromů
- Den Země
- Den biodiverzity
- Evropská noc pro netopýry

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA1. Zvýšení povědomí o biodiverzitě
a možnostech jejího rozvoje

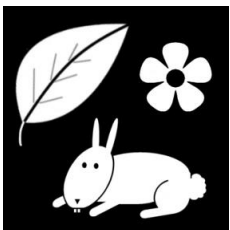

➤ **Výukové pomůcky a naučné materiály - předškolní věk**

Omalovánky s vystřihovánkou – *Hrajeme si s přírodou*

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA1. Zvýšení povědomí o biodiverzitě a možnostech jejího rozvoje

➤ Výukové pomůcky a naučné materiály - předškolní věk

Výukové pexeso - Živočich a náhradní domov

PEXESO NÁHRADNÍ DOMOVY

Podpořeno grantem z Islandu,
Lichtenštejska a Norska.

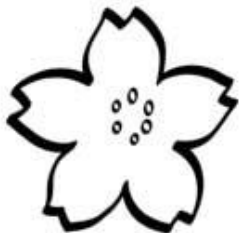
Milí přátelé,

do rukou se vám dostává známá hra pexeso. Tentokrát si představíme různé živočichy a jejich náhradní úkryty pro hnízdní či zimování. Můžete si ji jen zahrát, nebo se nad obrázky zamyslet. Dvojice je tvořena vždy obrázkem ve žlutém rámečku - obrázek živočicha a obrázkem v hnědém rámečku - hnízdní budka nebo jiný úkryt či místo vhodné pro rozmnožování nebo úkryt pro zimování. Každá dvojice má stejnou barvu kolečka s číslem.

Vybrali jsme známé i méně známé živočichy a možnosti jak jim náhradním úkrytem pomoci. Chcete-li se o jednotlivých živočích dozvědět více, navštivte naši naučnou stezku "Příroda člověku, člověk přírodě" v okolí CEV Kladno na Cabárně nebo se podívejte na www.nsevpkladno.cz.

1 -	ješek západní	domeček pro ježky - slouží pro zimování ježků
2 -	včelka (meliorovaná)	včelí úly
3 -	ovčák samrtlák	úleky pro čmeláky
4 -	včelka samotářka-kusťka	hmyzí domeček
5 -	tesářík obecný	broučkovitá
6 -	jakářík zelený	kamenná židka
7 -	rybník modřínka	budka pro sýkory, brtilky či vrabce
8 -	šoupatník ledňákovitý	budka pro šoupatníka
9 -	rybník obecný	budka pro rorýse
10 -	světáček říční	umělá nora pro ledňáčka
11 -	kuňka obecná	rybníček pro šáby
12 -	čáp bílý	hnízdni podložka pro čápa
13 -	relasojin nesový	budka pro netopýry
14 -	jiřák obecný	umělé hnízdo pro jiřáky
15 -	sova pálená	budka pro sovu pálenou
16 -	kos černý	hnízdni kapsa pro kosa, drozda či červenku

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA2. Permakultura a přírodní zahrady

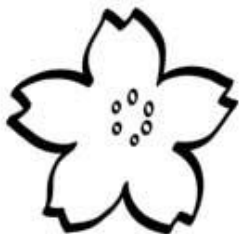
Koordinátorka: *Ing. Markéta Lážnovská*

Cílem bylo zvýšit povědomí o permakulturním přístupu k možnostem všestranného využití nejen vlastních, ale i školních zahrad a veřejné zeleně ke zvyšování přírodní rozmanitosti. Motivovat účastníky k činnostem a tvorbě udržitelných prvků, jejichž výstupem je zajištění vhodných podmínek pro biodiverzitu místní fóry a fauny a vnímání tohoto prostředí jako nedílné součásti našeho životního prostoru.

Spolupráce: *Permakulturacs.cz., Ekozahrady.com., Vianatura - Mgr. Daniel Mikušík a Mgr. Markéta Mikušíková, Enki Třeboň, Toulcův dvůr Praha, MŠ Libušín, RNDr. Ondřej Sedláček, Ph.D. aj.*

Akce: *Semináře, workshopy, kurzy, exkurze*

Cílová skupina: *odborná i laická veřejnost, rodiny s dětmi, pedagogové – účast 15 – 30 osob*

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA2. Permakultura a přírodní zahrady

➤ **Semináře**

❑ **Plánování a tvorba přírodních zahrad (Toulcův dvůr Praha)**

Pomocí principů permakultury, zahradní a krajinné tvorby, modelováním a prací v terénu si účastníci osvojí základní dovednosti nutné pro vytvoření plánu přírodní zahrady.

❑ **Školní zahrada - místo velké biodiverzity (MŠ Libušín)**

- komunitní plánování
- využití potenciálu míst jako venkovní učebny
- k pěstování zeleniny i ovoce
- pro stavbu užitných zahradních prvků (vrbový domek, kompostovací toaleta, vyvýšený záhon, trvalková plocha, bylinkový záhon aj.)

❑ **Koupací jezírka a kořenové čističky odpadních vod**

Zvyšování biodiverzity prostřednictvím realizace ekologicky udržitelných vodních děl.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA2. Permakultura a přírodní zahrady

➤ Exkurse po přírodních zahradách a permakulturních hospodářstvích – 3 dny

Nové inspirace při vlastní realizaci prvků podporujících biodiverzitu a tvorbě přírodních zahrad, návštěva provozů zaměřených na včelařství

Trasa: Kladruby N/L, Nasavrky u Chrudimi, Jihlava, Bučovice, Frýdek-Místek, Staříč, Rakousko Garden park Tulln

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA3. Ekologicky šetrné chovy

Koordinátor: *Ing. Lenka Táborská*

Cílem bylo představit zájemcům o chov hospodářských zvířat způsoby k udržení genetických zdrojů a uchování původních užitkových vlastností, zprostředkovat informace vedoucí k efektivnímu využití produktů a aktivit podporující genovou i přírodní rozmanitost.

Spolupráce: SCHOK ČR, Ing. Lenka Skoupá, SMA aj.

Cílová skupina: odborná i široká veřejnost, zemědělci

Akce: účast 17 – 45 osob

- Workshopy – chov malých přežvýkavců, zpracování masa a mléka***
- Semináře – genetické zdroje a udržení biodiverzity HZ, údržba pastvin a krajiny pasením***
- Exkurze po ekologicky šetrných farmách a provozech***

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA3. Ekologicky šetrné chovy

➤ *Praktické workshop*

☐ Malí přežvýkavci v extenzivních chovech

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA3. Ekologicky šetrné chovy

- ❑ Šetrná porážka a zpracování masa v malých chovech
- ❑ Zpracování mléka v podmínkách domácností a malých farem

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA3. Ekologicky šetrné chovy

➤ *Semináře*

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA3. Ekologicky šetrné chovy

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA4 Záchranné stanice

Koordinátor Petr Starý

Cílem bylo zprostředkovat aktuální poznatky a jejich sdílení při ochraně živočichů provozovatelům záchranných stanic, pracovníkům veřejné i státní správy, odborným pedagogům a zájmovým i profesionálním ochráncům přírody.

Cílová skupina: pracovníci se zvířaty z volné přírody, přírodovědci, pedagogové, zoologové

Účast: 20 – 75 osob

Výstupy:

- 2 konference zástupců ZS
- 2 odborné semináře
- 1 workshop se zaměřením na ZS
- 3 výukové pomůcky a naučné materiály
- 3 zařízení pro ohrožené živočichy

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA4. Záchranné stanice
Didaktické pomůcky, osvětové materiály

- Zařízení pro chov hendikepovaných živočichů - *Pavilon netopýrů a voliéry pro demonstraci trvale hendikepovaných zvířat*

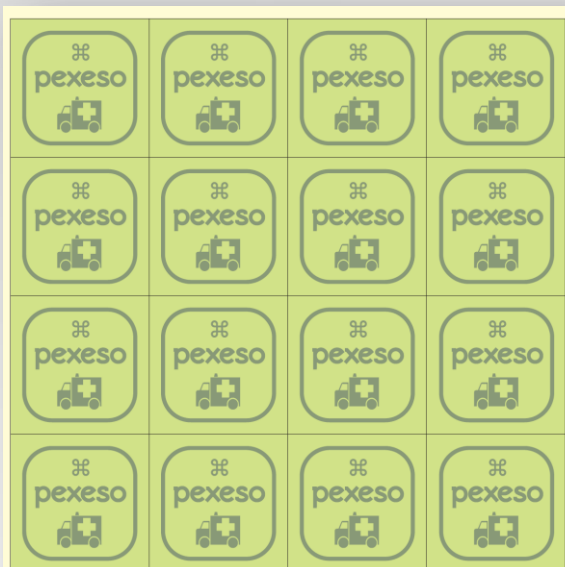
PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA4. Záchranné stanice Didaktické pomůcky, osvětové materiály

➤ Výukové pomůcky a naučné materiály - předškolní věk

Výukové pexeso – Záchrana živočichů

ZÁCHRANA ŽIVOČICHŮ

PEXESO

co vše se může přihodit zvířátkům

Podpořeno grantem z Islandu,
Lichtenštejska a Norska.

Milí přátelé,

do rukou se vám dostává známá hra pexeso tentokrát s obrázky z prostředí záchranné stanice pro zraněné živočichy. Můžete si ji jen zahrát, nebo se nad obrázky zamyslet. Dvojice je tvořena vždy obrázkem v zeleném rámečku - zdravé zvířátko z volné přírody a obrázkem v červeném rámečku - stejné zvířátko, ale zraněné nebo z jiného důvodu vyžadující naší pomoc. Každá dvojice má stejnou barvu kolečka s číslem.

Vybrali jsme nejběžnější případy, které se do záchranných stanic dostávají a které se ošetřovatelé snaží vyřešit tak, aby mohli co nejvíce zvířat vrátit zpět do přírody. Chcete-li se o jednotlivých případech dozvědět více, podívejte se na www.zachr.stanice.cz nebo přijďte navštívit naši záchrannou stanici.

1 -	labuť velká	labuť s rybářským háčkem v zobáku
2 -	rojba obecná	rojba zraněná v provázčích
3 -	netopýr úšatý	netopýr s protrženou létací blánou
4 -	káně lesní	káně zamotaná v plotě
5 -	kos černý	kos se zraněným okem
6 -	sýkora koňadra	dokrmování mláďat; sýkora
7 -	jezevč obecná	jezevč poplavený při vypalování trávy
8 -	strakapoud velký	strakapoud po nárazu do skleněné stěny
9 -	zajíc polní	dokrmování mláďátek zajíce
10 -	muflon	mláďě muflona se zlomenou nohou
11 -	srnec obecný	dokrmování srnčete
12 -	ropucha obecná	zabrány na žáby u silnice
13 -	veverka obecná	dokrmování mláďátek veverky
14 -	jezevč lesní	jezevč spadlý v betonové šachtě
15 -	jestřáb lesní	jestřáb po nárazu do drátů el. vedení
16 -	labuť velká	mláďě labutě zamotané v rybářském vlasci

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

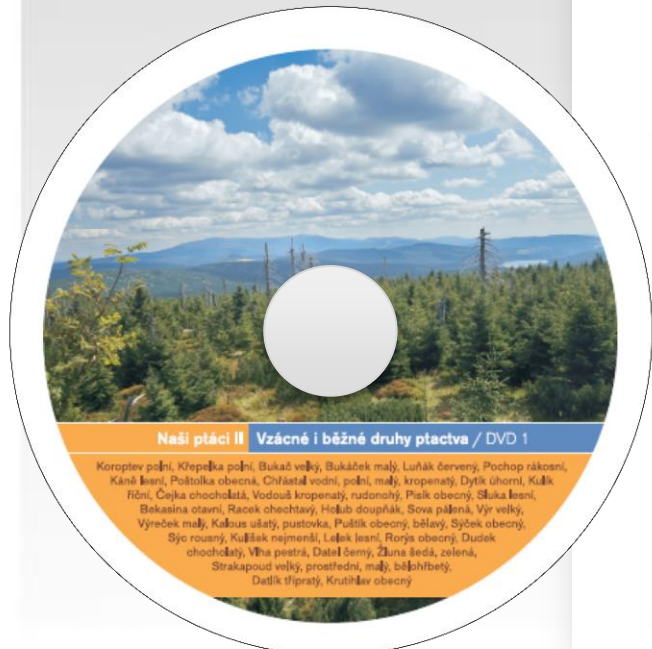
KA4. Záchranné stanice Didaktické pomůcky, osvětové materiály

➤ DVD Naši ptáci II Vzácné i běžné druhy ptactva

<http://virtualgame.cz/documents/jirka/ptaci1/>

<http://virtualgame.cz/documents/jirka/pevci/>

DVD 1 / Ptáci ostatní	Sovy	DVD 2 / Ptáci - pěvci >>>
Hřabaví - bažantovití	Sova pálená	Pěvci - skřivanovití
Koroptev polní	Výr velký	Skřivan polní
Křepelka polní	Výřeček malý	Chocholeuš obecný
Brodiví	Káňous ulšatý	Skřivan lesní
Bukač velký	Káňous pustovka	Pěvci - vlastkovití
Bukaček malý	Puňtík obecný	Břehule Hní
Dravec	Puňtík bělavý	Pěvci - konipasovití
Luňák červený	Sýček obecný	Linduška lesní
Pochop rákosní	Sýc rousný	Linduška lužní
Káně lesní	Kuliček nejmenší	Linduška horská
Poštůlka obecná	Lelék lesní	Linduška ohorní
Chřástalovití	Rorjsovití	Konipas bílý
Chřástal vodní	Rorjs obecný	Konipas lužní
Chřástal polní	Srosteopristi - vřhovití	Pěvci - pěvuškovití
Chřástal malý	Dudák chocholatý	Pěvuška modrá
Chřástal kropenatý	Vřha pestrá	Pěvuška podhorní
Běhňáci	Šplhavci - djadovití	Pěvci - drozdovití
Dytík ohorní	Datel černý	Červenka obecná
Kulík Hní	Žluna šedá	Slavík tmavý
Čejka chocholatá	Žluna zelená	Slavík modráček středoevropský
Vodouš kropenatý	Strakapoud velký	Slavík modráček tundrový
Vodouš rudonohý	Strakapoud prostřední	Rehák domácí
Plásek obecný	Strakapoud malý	Rehák zahradní
Sluka lesní	Strakapoud bělohřbetý	Bělouhý šedý
Bekasina olzami	Dušík tříprstý	Bramboreček hnědý
Výřeček malý	Reckovití	Bramboreček černohlavý
Káňous ulšatý, pustovka, Puňtík obecný, bělavý, Sýček obecný, Sýc rousný, Kuliček nejmenší, Lelék lesní, Rorjs obecný, Dudák chocholatý, Vřha pestrá, Datel černý, Žluna šedá, zelená, Strakapoud velký, prostřední, malý, bělohřbetý, Datlík tříprstý, Kruhláň obecný	Reckovití	Drozd zpěvný
	Racek chechtavý	
	Holubovití	
	Holub doupfák	

Hlasý našich ptáků II / Vzácné i běžné druhy ptactva

Vážení přátelé a znalci přírody, dostává se k vám nová pomůcka, kterou jsme připravili v rámci projektu Příroda člověku, člověk přírodě, podpořeného grantem z Jilandy, Lichtenštejnska a Norska, realizovaným v programové oblasti Biodiverzita, monitoring a změna klimatu. Nový díl sedice nazvaný **Hlasý našich ptáků II** jsme původně chtěli zaměřit jen na velmi vzácné druhy pěvců, ale v průběhu přípravy jsme zjistili, že technické prostředky nám umožňují zařadit sdílnou nahrávku, které má autor Dr. Vít Zavadil k dispozici. Vyúžil jsme proto příležitost představit naše opření v mnohem širší rozmanitost. V doprovodu krásných fotografií Ivana Dudáčka a ostatních zajímavých ornitologů, kteří nám svými snímky přispěli, tak mohlo vzniknout toto jediné dílo s nahrávkami 131 druhů ptactva naší přírody. Znalost ornitologů není u milovníků přírody špatná, ale přehlasový projev konkrétnímu ptáku svede jen opravdový nadšenec. Naše pomůcka, která nekopíruje encyklopedické informace, ale díky komentářům je originálním dílem, vám pomůže si tyto vědomosti ověřit. Praktická uplatnění jistě najde při realizaci výukových programů v ekocentrech a přírodovědných kroužcích, ale rovněž mezi pedagogy odborných škol a ornitology se zájmem o další poznávání. Věříme, že si půvab našeho ptactva vychutnáte jak pohledem na dokonalé dílo přírody, tak poslechem unikátních hlasových projevů a kouzelného zpěvu. Děkujeme za váš zájem.

Za realizátory
Dana Belušová, manažerka projektu,
Petr Starý, koordinátor aktivity Záchranné stanice

Naučné středisko ekologické výchovy Klášterce – Čábárna, o.p.s., 2017

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA4. Záchranné stanice Didaktické pomůcky, osvětové materiály

Nahrávky a texty Dr. Vít Zavadil

Mastering Jiří Švácha, grafika Jana Vlčková, foto Ivan Dudáček, Naturfoto.cz aj.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA4. Záchranné stanice Didaktické pomůcky, osvětové materiály

- DVD1 Ptáci ostatní
  - DVD2 Pěvci
- Celkem 131 druhů

Pěvci fylogeneticky | Pěvci A-Z | Přehled zvukových stop | Náповěda

< Slavík modráček středoevropský | Rehek domácí >

Drozdoviti

- Červenka obecná
- Slavík obecný
- Slavík tmavý
- Slavík modráček středoevropský
- Slavík modráček tundrový
- Rehek domácí
- Rehek zahradní
- Bělořit šedý
- Bramborníček hnědý
- Bramborníček černohlavý
- Drozd zpěvný
- Drozd brávník
- Drozd cvrčala

Slavík modráček tundrový

(*Luscinia svecica svecica*)

Je druhým poddruhem slavíka modráčka a podobně jako jeho příbuzný se k nám rozšířil teprve od konce 70. let minulého století. Tento poddruh ovšem obývá jen nejvyšší klečové pásmo v Krkonoších na Pančavské louce a Úpské rašelině. Patří tedy k našim nejzácnějším pěvcům a navíc v posledních letech opět ubývá. Jeho zpěv je velmi podobný středoevropskému poddruhu a nejlépe odlišíme oba poddruhy podle stanoviště, případně také podle vzhledu (pokud se nám ovšem podaří ptáky dobře pozorovat). Modráček tundrový má uprostřed modré hrudi rezavou skvrnu, středoevropský poddruh bílou. Také tento poddruh modráčka imituje jiné ptáky.

KRITICKY OHROŽENÝ

samec - foto © Ivan Dudáček (1/2)

1 2 3 4 ▶ 0:00 / 4:20

Režim celé obrazovky

Zpěv modráčka tundrového. Na konci nahrávky slyšíme i píska obecného. Pančavská louka, květen 1989.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA4. Záchranné stanice Didaktické pomůcky, osvětové materiály

➤ DVD Hlasy noci II – Netopýři a žáby

<http://virtualgame.cz/Documents/jirka/zaby/>

Hlasy noci II / Netopýři a žáby

DVD 1 Netopýři

Netopýř velký, Netopýř fasanatý, Netopýř britvý, Netopýř Brandtův, Netopýř vousatý,
Netopýř Alkatov, Netopýř vodní, Netopýř večerní, Netopýř severní,
Netopýř Saviův, Netopýř hvízdavý, Netopýř nejmenší,
Netopýř parkový, Netopýř jižní, Netopýř rezavý,
Netopýř stromový, Netopýř pestrý,
Netopýř dlouhouchý, Netopýř černý,
Vrápenec malý

DVD 1 / Netopýři

Netopýř velký (*Myotis myotis*)
Netopýř fasanatý (*Myotis bairdii*)
Netopýř britvý (*Myotis emarginatus*)
Netopýř Brandtův (*Myotis brandtii*)
Netopýř vousatý (*Myotis mystacinus*)
Netopýř Alkatov (*Myotis alcatraz*)
Netopýř vodní (*Myotis daubentonii*)
Netopýř večerní (*Eptesicus serotinus*)
Netopýř severní (*Eptesicus nissoloni*)
Netopýř Saviův (*Hypsigos savi*)
Netopýř hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*)
Netopýř nejmenší (*Pipistrellus pygmaeus*)
Netopýř parkový (*Pipistrellus nathusii*)
Netopýř jižní (*Pipistrellus kuhlii*)
Netopýř rezavý (*Myotis noctuatus*)
Netopýř stromový (*Myotis lesleri*)
Netopýř pestrý (*Vesperugo murinus*)
Netopýř dlouhouchý (*Plecotus auricularis*)
Netopýř černý (*Barbastella barbastellus*)
Vrápenec malý (*Hirnopus hippodamiae*)

Vašení přátelé přírody,

dotává se k vám naše nová pomůcka, kterou jsme připravili v rámci projektu Příroda člověku, člověk přírodě, podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci projektu Příroda člověku, člověk přírodě, realizovaného v programové oblasti Biodiverzita, monitoring a změna klimatu. Nový díl edice Hlasy noci II se věnuje ohroženým živočišným druhům přírody, jejich životnímu cyklu, poměrům s lidmi a jejich ochraně, ale ani odborníkům nejsou lákavě dostupné. Návazí na svůj zájem zaměřili na zvířata, která nejsou veřejnosti běžně známa jako atrakční, užitečná a oblíbená. O to se dohlásí, že určité náklady jsou si méně hlubokých znalostí konkrétních ohrožených zástupců naší fauny přispějí k hlubšímu poznání jednotlivých druhů i poohlázení zprávných jejich života.

Věříme, že naši pomůcku využijete k zajímavým realizacím výukových programů, osvětových akcí, k samostatné, nebo případně pomohle odborným pracovníkům lépe vyhodnotit možný vliv lidských činností na přírodní prostředí. Pro některé přírodně památkové území zde uvedená informace nedostávají, ale naši anothu netyla reprodukce klasických reprodukčních údajů, vybrali bychom akční pomůcky, která uživatele zajímají, osloví a podnět dalšími badatelskými metodami.

I při ochraně přírody a spatiřování opatření k udržení její rozmanitosti platí, že s hlubším poznáním jednotlivých vlastností každého živocha roste získávané respekt k jeho potřebám, i nárokům na kvalitu životního prostředí, a tím i motivaci k jejich další podpoře. Naším cílem bylo přispět tímto dílem do mozaiky poznání o naší přírodě a napomoci šíření znalostí a budování náctech odborných autorů a spolupracovníků mezi odbornou i laickou veřejností. Všechny živočichy na obou DVD jsme označili vlastním symbolem podle kategorie ohrožení jednotlivých druhů v souladu s Vyhlaškou č. 395/1992 Sb., v platném znění. Pro některé zprávně konkrétní ochrany uvidíme kontaktky na společnosti, které sá zájem uvítají a i nám napřete optimální formu vlastní pomoci. Děkujeme za váš zájem.

Za realizátory
Dana Belušková, manažerka projektu,
Petr Štáry, koordinátor akce Záchranné stanice

Hlasy noci II / Netopýři a žáby

DVD 2 Žáby

Kulka obrovská, Kulka šibobitná, Blatnovek skvrnitý, Rousňouk obrovský,
Rousňouk křehký, Rousňouk zelený, Rousňouk žlutý,
Skokan ledový, Skokan velký, Skokan ostročetný,
Skokan kaptonový, Skokan křišťálový,
Skokan malý.

<http://virtualgame.cz/Documents/jirka/netopyri/>

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA4. Záchranné stanice Didaktické pomůcky, osvětové materiály

ČSOP Nyctalus – Helena Jahelková, Ing. Dagmar Zieglerová

Netopýři Úvodem Přehled zvukových stop Jiné zvuky Biotopy Klasifikace FM-CF Autoři Náповěda

< Netopýr pestrý | Netopýr černý >

- Netopýr vousatý
- Netopýr Alkatoo
- Netopýr vodní
- Netopýr večerní
- Netopýr severní
- Netopýr Saviův
- Netopýr hvízdavý
- Netopýr nejmenší
- Netopýr parkový
- Netopýr jižní
- Netopýr rezavý
- Netopýr stromový
- Netopýr pestrý
- Netopýr dlouhouchý
- Netopýr černý
- Vrápeneček malý

Netopýr dlouhouchý (*Plecotus austriacus*)

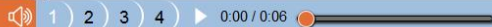
Na tomto druhu nás na první pohled zaujmou dlouhé ušní boltce, nad čelem srostlé. Při odpočinku je netopýr skládá podél těla pod létací blány. Patří k našim hojným netopýrům a k úkrytu využívá především lidské stavby, např. skulinu mezi trámy či hřebeny střech, zatímco v jižní Evropě dává přednost spíše skalním úkrytům. Loví motýly, ale i nelétající kořist z povrchu listů. Při lovu určitých druhů hmyzu nevydává echolokační signály a lokalizuje je pouze pomocí jemného sluchu podle pohybu kořisti na podkladu. Rozdílné echolokační vydává nosem i ústy. Při lovu vysílá nepravidelné série nepříliš hlasitých STFM signálů s největší hlasitostí na frekvenci 23-28 kHz.

Spustit automatické otáčení

Letící netopýr dlouhouchý/ušatý (1/4)

Režim celé obrazovky

Záznam echolokace v systému heterodyning

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA4. Záchranné stanice Didaktické pomůcky, osvětové materiály

Nahrávky a foto Dr. Vít Zavadil, texty Ing. Lenka Tábořská

Žaby | Přehled zvukových stop | O nás | AVES | O projektu | Autoři | Náповěda

< Ropucha krátkonohá | Rosnička zelená >

Kuňka obecná
Kuňka žlutobřichá
Blatnice skvrnitá
Ropucha obecná
Ropucha krátkonohá
Ropucha zelená
Rosnička zelená
Skokan hnědý
Skokan štihlý
Skokan ostronosý
Skokan krátkonohý
Skokan skřehotavý
Skokan zelený

Ropucha zelená (*Pseudepidalea viridis*)

Ze všech našich obojživelníků nejlépe snáší teplo a sucho, nejčastěji se objevuje v polohách do 500 m n. m. Žije v otevřené krajině, v zahradách, parcích, polích, ve vsích i v okolí rybníků. Rozmnožuje se v menších prohřátých nádržích, nepohrdne ani větší kaluží. Její pulci mají rychlý vývoj. Ropucha zelená se živí hmyzem a jinými bezobratlými živočichy. V lidských sídlech se po deštích shromažďují ropuchy pod pouličním osvětlením a lapají hmyz přilákaný světlem.

Pár v amplexu - foto © Vít Zavadil (2/3)

1

0:00 / 2:41

Režim celé obrazovky

Hlas ropuchy zelené je velmi krásný. Podobá se spíše zpěvu kanára než žabím skřekům. Tento lahodný hlas u nás slyšíme stále vzácněji. Vynikne především v noci. Na nahrávce se ozývá několik samců ropuchy zelené. Kounice, Polabí.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA5. Včelařství

Koordinátoři: *PaedDr. Ivan Bělohlávek, Dana Belušová*

Spolupráce: Realizace na základě VZMR - SOUV-VVC, o.p.s. Nasavrky
RNDr. Václav Švamberk, Spolek pro rozvoj včelařství Mája, ZO ČSV Kladno

Cílová skupina: Vedoucí včelařských kroužků, pedagogové, pracovníci s mládeží, začínající včelaři, studenti biologických oborů
Účast 15 – 67 osob

Cílem bylo poskytnout odborné informace zájemcům o včelařství, s důrazem na praktickou činnost, celoživotní vzdělávání a vývoj názorných výukových pomůcek podporujících nejen včelařskou praxi, ale i včelí pastvu a provázanost s prostředím.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA5. Včelařství

➤ **Konference vedoucích včelařských kroužků a pracovníků EVVO**

4 třídní vzdělávací programy zaměřené na zvyšování včelařské odbornosti a pedagogických dovedností.

- VČELA JAKO SOUČÁST EKOSYSTÉMU A ZÁRUKA BIODIVERZITY KRAJINY
- VČELA JAKO ZÁRUKA ZDRAVÉHO ŽIVOTNÍHO STYLU
- PRAKTICKÉ DOVEDNOSTI NEJEN PRO VEDOUcí VČELAŘSKÝCH KROUŽKŮ
- PROČ A JAK SE STÁT VČELAŘEM

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA5. Včelařství

➤ **Pobytový kurz včelařství pro studenty středních škol**

Týdenní motivační celostátní setkání mladých milovníků přírody.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA5. Včelařství

➤ Prezenční kurz včelařství pro začátečníky

Pravidelné setkávání odborníků a začínajících včelařů 1x týdně 2 hod., ošetřování včelstev v průběhu celého roku.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA1. / KA5. Včelařství

➤ Zájmové kroužky zařazené do přírodních aktivit

Včelařský kroužek mládeže

- Fenologie, botanika, ekologie
- Včelařský rok, ošetřování včelstev
- Praktické činnosti – tvorba nástrojů, stavba napajedla, medotěr
- Vědomostní soutěž Zlatý včelař

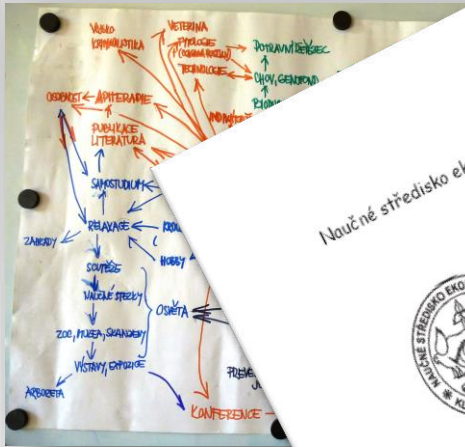

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA1. / KA5. Včelařství

➤ Ekologický výukový program

Naučné středisko ekologické výchovy Kladno - Čabárna, o.p.s.

VČELAŘSTVÍ - SLUŽBA EKOSYSTÉMU
Výukový a metodický materiál k environmentální výchově
žáků základních a středních škol

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

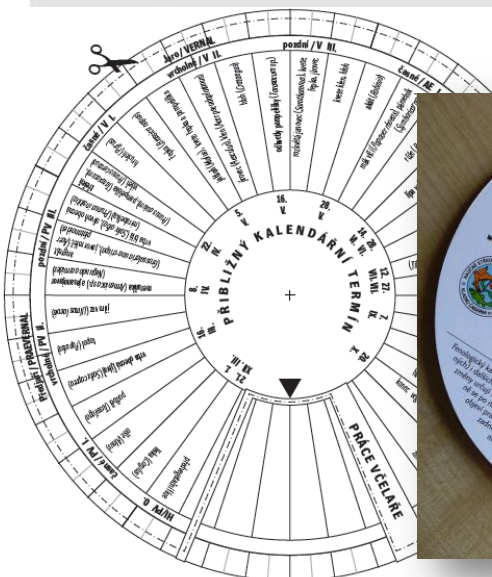
KA5. Včelařství

➤ Výukové pomůcky a materiály

- ❑ Fenologický kalendář (*Signalizační rostliny, činnosti včelaře, producenti medovice*)
- ❑ Botanický klíč k určování květů včelařsky významných rostlin

Autor RNDr. Václav Švambersk

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA5. Včelařství

➤ Výukové pomůcky a materiály

Obrazový včelařský výkladový slovník
Česko – německo – anglický

Autor RNDr. Václav Švamberg

A B c d e f g h i j k l m n o p q r s t u

aerosolový vyvíječ

aerosol generator

Aerosolgenerator (f)

zařízení, které vytváří částice velmi malého průměru se shodným elektrickým nábojem, které se účinně rozptýlí v prostředí a zvyšují účinnost neseného léčiva

akutní paralýza

acute paralysis

akute Paralyse (f)

prudce probíhající virové onemocnění včelstev

barva na matky

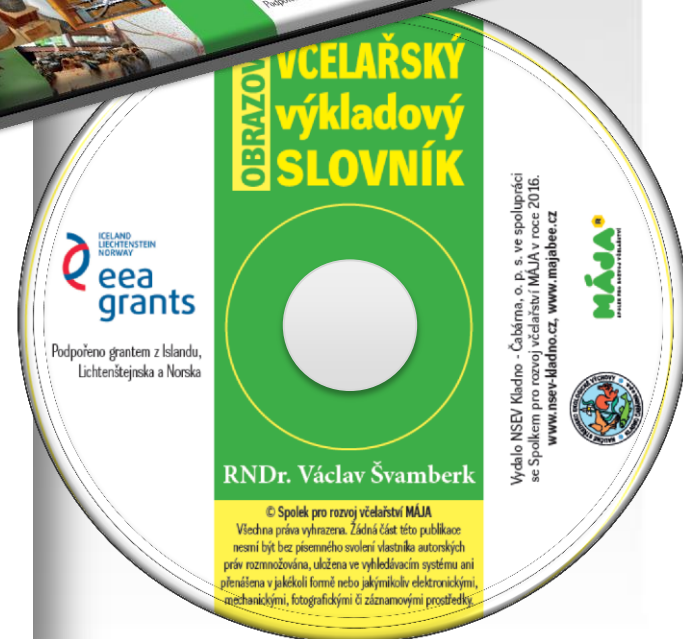
colour for queens

Farbe (f) für Königinnen

acetonové barvy k označení matky na hrudi pro lepší vyhledávání barvou roku

BARVA ..... ROK KONČICI ČÍSLICI

●	.....	xxx1	nebo	xxx6
●	.....	xxx2	nebo	xxx7
●	.....	xxx3	nebo	xxx8
●	.....	xxx4	nebo	xxx9
●	.....	xxx5	nebo	xxx0

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA5. Včelařství

➤ Výukové pomůcky a materiály

Naučné pexeso *Ze života včel*

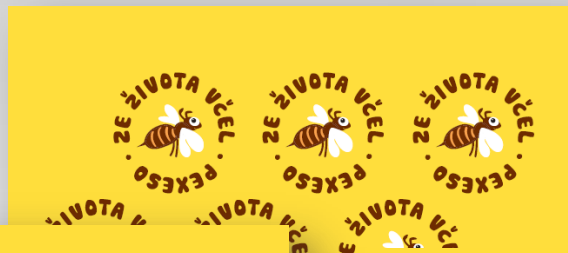
Ze života včel

Vážení milovníci přírody,

dostává se k vám tradiční vzdělávací hra, která si klade za cíl kromě zábavy, poskytnout informace z prostředí života včelího společenství. Včela medonosná je společenský hmyz, který svou fenomenální organizovaností, počteností a mčdností člevidomého ctovu ovlivňuje přírodní rozmanitost téměř na celém světě. Svou závislost na nektaru a pylu rostlin jsou i jejich významným opylovatelům, odpovědným za třetinu katalů, které lidstvo potřebuje pro své přežití. Neopostředené a ekosystému jsou pro udržení rozmnožovacích schopností zelených rostlin, produkce kyslíku. Při jejich zánku jistotně všem organismům na naší planetě hrozí existenční problémy.

Seznamte se proto s některými projevy jejich jedinečného životního cyklu, způsobu tvorby jejich unikátních produktů, které mnohdy vnímáme až příliš samozřejmě. Proměňte tím malým, pracovitým tvorečkům, že se naše cesty občas kříží a vyvolávají v některých lidech obavy. Věšly tu jsou ho miliónů let a doufáme, že se lidstvo nepodělá jejich další existenci ohrožit.

Podle vás atespíš tento malý pohled do světa včel inspiře k vlastní včelařské aktivitě, získáte celoživotní zálibu, která čerpá z přírodního bohatství, ale životní prostředí nepokouže a nevyčerpává. Všem ostatním přejeme hodně poučení a příjemné strávení času při podobávání fascinujícího článku přírodního řetězce.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA5 Včelařství

➤ Výukové pomůcky a materiály

Fotoútl - naučné fotorámky

1. Vosková souš

je nenaplněná včelí stavba, která slouží k ukládání zásob a odchovu včelích jedinců – plodu. Vzniká přirozeně (volně) nebo s pomocí mezistěny – voskového výtluku, uchyceného v rámu. Roční produkce včelstva je 1–2 kg vosku.

Voskové šupinky pro stavbu šestibokých buněk tvoří včela od 12. do 19. dne.

Spolupráce včel při stavbě – fettekování.

Přirozená včelí stavba – včelí dílo, dřevčina, strdi.

Nová, panenská stavba je bílá a s používáním tmavne.

13. Nemoci a škůdci

Povinností včelaře je dbát správné kondice a zdraví včel. Jedině silná a vitální včelstva jsou zárukou přežití a užitku. Preventivní opatření jsou šetrná pro včely a bezpečná pro spotřebitele.

Mor včelího plodu je nejzávažnější bakteriální, neléčitelnou nákazou. Jeho spory přežívají v půdě až 50 let.

Nosematóza, houbovou chorobou ohrožující včelstvo zejména v předjaří, bezpečně prokážeme mikroskopickým vyšetřením.

Vatroša je nejzávažnější parazitóza způsobená roztokem *Varroa destructor*.

Otravy způsobené nesprávným ošetřením zemědělských plodin chemickými postřiky jsou stálou hrozbou pro včely i včelaře.

Na ochranu proti myším a rejškám se vkládá na zimu do česna kovová zábrana.

Dezinfekci ulového prostoru včely provádějí opilem – pryskyřicemi sbíranými z pupenů rostlin.

3. Plodový plást

2. Pylový plást

slouží pro ukládání a zrání pylu – bíkoviných zásob nezbytných pro výživu plodu a tvorbu materiálu kasky. Roční snůška pylu dosahuje 30–60 kg.

Včela dělnice – nedokonalá generace žije v úle 18 měsíců.

Včela dopravuje pyl na 3 páry zobákových rouček.

Konzervace pylu v buňkách, jeho barva závisí na pestrosti květin.

K opylování květd dochází přetřením pylu na těle včely.

Nová, panenská stavba je bílá a s používáním tmavne.

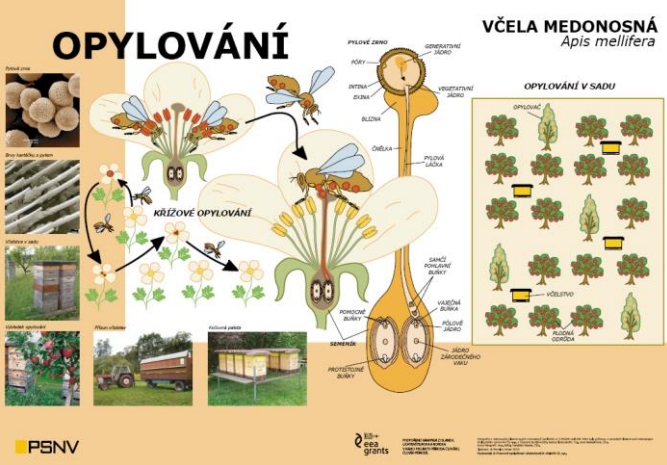
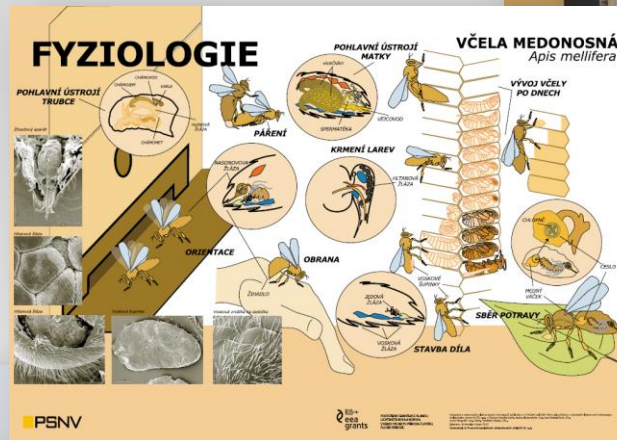
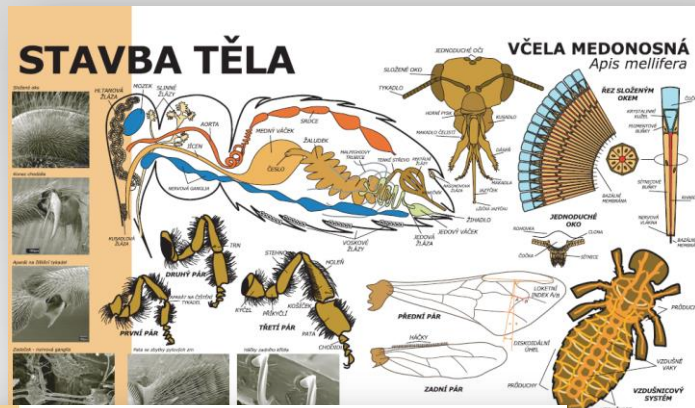
PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA5. Včelařství

➤ Výukové pomůcky a materiály

Prosklený úl - Fotoúl - Naučné panely – Venkovní učebna „Včelín“

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA6. Naučná stezka

Koordinátor *Martin Čurda*

Zpracování podkladů *Zuzana Suková a spol.*

Cílem bylo vytvoření interpretativní infrastruktury, kde se setkávají výstupy jednotlivých aktivit a spoluvytvářejí podmínky podporující místní biodiverzitu. Celé prostředí má díky těmto prvkům sloužit nejen k rozvoji přírodní rozmanitosti, ale i jako samovzdělávací naučná pomůcka, inspirace pro návštěvníky lokality a je předpokladem pro další edukativní využití areálu v rámci naší činnosti.

Trasa vede areálem CEV Kladno a ZS Aves, na pozemcích města Kladna, po hranici osady Čabárna. Naučné tabule se věnují jednotlivým okolním biotopům a pro biodiverzitu specifickým oblastem, informační tabulky prvkům a činnostem v krajině, které slouží k udržování a zvyšování biodiverzity. Pro některá stanoviště jsou budovány záměrně, u jiných jsou využity stávající.

- Informační stojany
- Naučné tabulky
- Popisné zápichy
- Funkční prvky (*pozorovatelná, úkryty, budky, zídky aj.*)
- Webové stránky <http://ns-cabarna.webnode.cz/>
- Informační leták

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA6. Naučná stezka

- **Velké informační tabule** o biotopech, činnostech a tématech podporujících biodiverzitu, **popisné tabulky** o jednotlivých prvcích, **označovací cedulky** – popis druhů.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA6. Naučná stezka

- **Propojení realizace funkčních prvků s naučnou stezkou**

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA6. Naučná stezka

➤ Propojení realizace funkčních prvků přírodních zahrad s naučnou stezkou

HMYŽÍ DOMEČKY

Hmyzím domečkem nebo také hotelem nazýváme místo, které nabízí různé typy úkrytů a prostředí pro bezobratlé živočichy. Základem je dřevěná konstrukce, která může mít různou podobu. Vyplníme ji rozličnými materiály, jako jsou dřevěné špalíky s předvrtanými různě velkými otvory, kusy kůry, dutými cihlami, slámou, senem nebo narezanými stébly rákosy. Vše pak překryjeme drátěnkou s malými oky. Celý hotel může stát na zemi nebo být zavěšen jako ptačí budka směřující nejlépe k jihu na suchém nezastíněném místě.

ZEDNICE
Osmia hirsuta

ZEDNICE
Osmia hirsuta

KUTILKA
Atropis hirsuta

ČALOUNICE
Megachile sp.

KŘÍŽÁK PRUHOVANÝ
Agrocybe formicaria

SLUNEČKO SEDMITEČNÉ
Coccinella septempunctata

Mezi nejčastější obyvatele patří různé druhy včelek samotárek či vosiček, které do dutin kladou vajíčka a pak do nich nosí pyl nebo kousky rostlin jako potravu pro kloubající se larvy. Úkryt nabízí domeček zlatoočkářům, pavoukům a často v nich zimují slunečka i jiní drobní brouci.

Tam, kde je pro hmyz dostatek potravy, nezůstane domeček dlouho opuštěný.

Naučná stezka Příroda člověku, člověk přírodě v okolí Centra ekologické výchovy Kladno-Čabárna a sponzorované středou AVES
Podporováno grantem z EEA, Lichtenštejnska a Norska,
www.nse-v-kladno.cz/naučna-stezka

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

KA6. Naučná stezka

➤ Leták - Plán trasy a rozmístění hlavních tabulí

NS
Příroda člověku,
člověk přírodě

MAPA NAUČNÉ STEZKY

- 1 Úvodní tabule
- 2 Čistota vody
- 3 Hnízdění ptactva
- 4 Záchrané stanice
- 5 Netopýři
- 6 Genetické z
- 7 Ekologické
- 8 Náhradní
- 9 Permak
- 10 Včelař
- 11 Jezír
- 12 Ptačí p
- 13 Sekání louky
- 14 Skalky a zidky

NAUČNÁ STEZKA
Příroda člověku,
člověk přírodě

Naučná stezka, v okolí Centra ekologické výchovy, osady Čabárna a záchrané stanice Aves, se věnuje ukázkám přírodních i umělých prvků a činnosti, podporujících zvyšování a udržení druhové rozmanitosti v přírodě, kulturní krajiny i v blízkosti lidských sídel.

INICIATIVA – BILATERÁLNÍ VZTAHY

ENVIRONMENTAL EDUCATION CENTRE
NSEV Kladno – Čabárna, o. p. s. Czech Republic

implements a project co-financed from the EEA grants:
Human to nature, nature to human

The EEA Grants and Norway Grants represent the contribution of Iceland, Liechtenstein and Norway to reducing economic and social disparities and to strengthening bilateral relations with 16 EU countries in Central and Southern Europe.
www.eegrants.org

- Získávání
- Poznatky
- Pořízení
- Sběr mate
- Ověřování
- Šetřením:

- Systematické nebo individuální vzdělávání včelařů
- Způsob financování
- Preference forem vzdělávání
- Systematická práce se včelařskou
- mládeží včetně soutěží
- Používání a vývoj pomůcek pro výuku včelařství
- Největší problémy při vzdělávání včelařů

Navazování nových kontaktů prostřednictvím účasti na výstavě práce včelařských organizací Apimondia 2015

NORGES BIRØKTERLAG
(Norwegian Beekeepers Association)
Trond Gjessing

- **SEMINÁŘE – Praha, Frýdek – Místek, Znojmo, Rousínov, Jihlava, Plzeň, Jičín, Kladno a další (cca 500 posluchačů)**

APIMONDIA – Jižní Korea 2015

Naučte se středisko ekologické výchovy Kladno-Cabárna, o. p. s. ve spolupráci se Spolkem pro rozvoj včelařství MĀJĀ a organizací z českého svazu včelařů Vís ardešín žnou na včelařské semináře a velelvem Svamberkem na téma

Seznámíte se s novými včelařskými poznatky z letošní Apimondie, která se uskutečnila v Jižní Koreji v srpnu a září 2015. Členové delegace Daejeonu pod odborným vedením Dr. Daejeonu a Svamberka zúčastnili této konference a předataví včelařské události, která se zaměřuje na inspirativní informace a zajímavé setkání, které letošní Apimondia přinesla. Součástí semináře je dokumentární i film zachycující podstatné okamžiky tohoto ekologického nejvýznamnějšího včelařského svátku a speciálka, která představuje svátku včelařství.

Máte-li zájem, vyberte si kterýkoliv z uvedených termínů a míst konání. Vstup a občerstvení je zdarma.

KDY a KDE?

- 2. října od 16 hodin - Rousínov - Malý sál Zálužný
adresa: Sušilovo náměstí 2/6, Rousínov (okr. Vyškov)
kontakt: ZO ČSV Rousínov, rousinov@vcelastri.cz
- 4. října od 9 hodin - Znojmo - Restaurace U Poleňků
adresa: Jeršovicová 1, Znojmo-Prácheň
kontakt: ZO ČSV Znojmo, znojmo@vcelastri.cz
- 10. října od 13.30 hodin - Praha 6 - Areál MĀJĀ
adresa: Společná ul., Praha 6 - Areál MĀJĀ
kontakt: Spolek pro rozvoj včelařství MĀJĀ, spolek@maljabee.cz
- 17. října od 9.00 - Chlebovice - Včelařský naučný areál
adresa: Chlebovice 1 (okr. Frýdek-Místek)
kontakt: ZO ČSV Frýdek-Místek, fm@vcelastri.cz
- 24. října od 18 hodin - Kozojedy - Kulturní dům
adresa: Kozojedy 120 (okr. Plzeň-sever)
kontakt: ZO ČSV Kozojedy, kzj@vcelastri.cz
- 9. listopadu od 17 hodin - Praha 2 - SVS Besedy pražských včelařů
adresa: Velký sál Státní veterinární správy, Slezská 100/7, Praha 2
kontakt: Městský výbor ČSV Praha, praha@maljabee.cz

Těšíme se na setkání s Vámi.
Za organizátory: Dana Belušová, dabu@maljabee.cz

Podporováno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska

Seminář trvá cca 3 – 4 hodiny.

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

Publicita

<http://www.nsev-kladno.cz> -

NSEV Kladno-Čabárna

Úvod ▸ EHP fondy

HLEDAT

EHP fondy

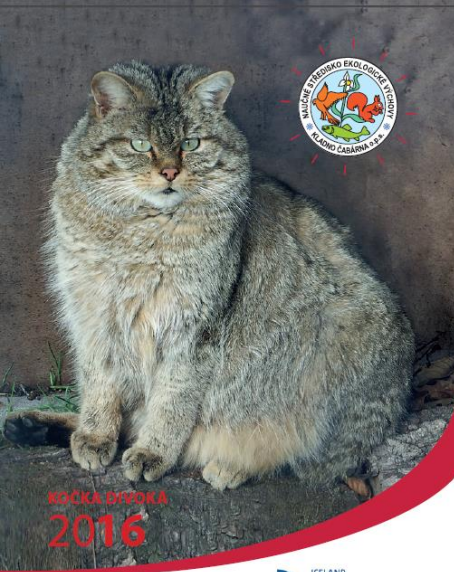
<http://www.eeagrants.cz/>

- Menu
- Úvod
- Aktuality
- O nás
- Info o budově a ubytování
- Nabízíme
- Objednávkový kalendář
- Ceník služeb
- Dotace
- EHP fondy**
- O projektu
- Klíčové aktivity
- Aktuality
- Proběhlé akce
- Výběrová řízení
- Iniciativa BFB
- Materiály ke stažení

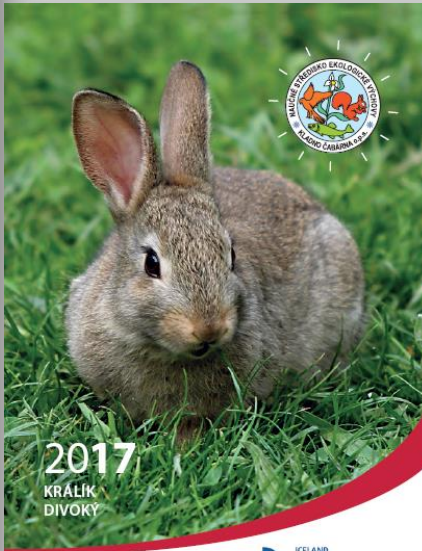
PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ

Publicita

**KOČKA DIVOKÁ
2016**

PŘÍRODA ČLOVĚKU,
ČLOVĚK PŘÍRODĚ
nsev-kladno.cz

**2017
KRÁLÍK
DIVOKÝ**

PŘÍRODA ČLOVĚKU,
ČLOVĚK PŘÍRODĚ
nsev-kladno.cz

**Naučné středisko ekologické výchovy
Kladno-Čabárna, o.p.s.**

Posláním organizace je environmentální výchova, vzdělávání a osvěta, vedoucí k zachování biologické rozmanitosti a zdravého životního prostředí na Kladensku.

Z naší činnosti

- Věroba a realizace ekologických výukových programů
- Realizace zájmových kroužků – přírodovědných
- Pořídání vzdělávacích programů pro odbornou pedagogiku, ekologický šetrného zemědělství a vělealství
- Ekoporaďensství, poskytování informací, utříběním rozvoji a ochraně přírody
- Věroba a distribuce odborných materiálů
- Příprava a realizace projektů vedoucích k rozmanitosti na Kladensku
- Věroba, jednostřežka a údržba nar
- Aktívni spolkořice vnárovní síť
- Zajišťování osvětových programů podnikatelskou síťou a školách
- Péče o meďeřky v kladenském meďeřském území
- Spolčoinnost se Záchranou stanicí pro živočišný svět
- Správa a provoz zneisti Centra ekologické výchovy Kladno-Čabárna

V rámci vělealství nabídneme

- Výukové pomůcky (peser a pomůcka Vělealství) včetně magnetického provedení
- Fototrávky, didaktické fotost
- Kroužky pro děti (dogalé (p
- Pecháčky a osvětové alice
- Poruďensství
- Výukový program – meďeřkařství
- Návrhové rozšíření střežky PŘÍRODA

**ENVIRONMENTAL EDUCATION CENTER
NÁMŮ KLADNO-ČABÁRNA, O.P.S. ČESKÁ REPUBLIKA**

HUMAN TO NATURE, NATURE TO HUMAN
Supported by grant from Iceland, Liechtenstein and Norway.

www.nsev-kladno.cz

PŘÍRODA ČLOVĚKU, ČLOVĚK PŘÍRODĚ
Podpora grantů z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

Děkuji za pozornost

Dana Belušová

nsev.kladno@seznam.cz